

11-12 november 2015

förebygg.nu

OM ATT VARA
ANHÖRIG TILL
EN MISSBRUKARE

Sidan 5

NÄR MAMMA
ELLER PAPPA
SITTER
I FÄNGELSE

Sidan 4

"Ett kvitto på att
vi är på rätt väg"

Nina Gual - Årets förebyggare 2015

Sidan 10

Vi har en god grund att stå på – men behöver ta ett nytt steg

Vi är nu i slutfasen av den strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken som varit vägledande sedan 2011 och vi står nu i begrepp att peka ut vägen framåt för kommande fem år. Innan vi tittar framåt behöver vi ta avstamp i de resultat och lärdomar som den här strategiperioden har gett oss.

En av regeringens viktigaste målsättningar är att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Det är en ambitiös men viktig målsättning för att skapa ett jämlikt och jämställt samhälle. Det är viktigt att dessa perspektiv genomsyrar allt arbete – inte minst ANDT-arbetet.

ELISABET ALDENBERG
KANSRLIRÅD PÅ
SOCIALDEPARTEMENTET

rökning bland unga visar en positiv utveckling och cannabisbruket är fortfarande lågt jämfört med många andra länder. Det systematiska och alltmer kunskapsbaserade förebyggande arbetet bland barn och unga som bedrivits under strategiperioden och även dessförinnan har gett resultat.

Även om utvecklingen på många sätt är positiv visar statistiken att vi har en fortsatt hög dödlighet och sjuklighet i narkotikarelaterade diagnoser och här ser vi inte att utvecklingen går åt rätt håll. För att nå grupper i en socialt utsatt situation behöver det ANDT-förebyggande arbetet utgöra en del i ett större socialpolitiskt sammanhang.

Så hur ser utvecklingen ut i förhållande till de mål som regeringen satte upp för fem år sedan?

Utvecklingen i stora penseldrag visar att skillnaderna mellan kvinnor och män liksom mellan yngre och äldre successivt minskar. Männen riskfyllda ANDT-bruk närmar sig kvinnornas lägre nivåer liksom yngre närmar sig äldres generellt lägre nivåer. Förändringar som ritar om kartan något för det ANDT-förebyggande arbetet. Att skydda barn och unga från eget och andras skadliga bruk är en övergripande prioritering och utgör grunden för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Både alkoholkonsumtion och

Hur har strategin fungerat som ett stöd för arbetet på alla nivåer?

Det samstämmiga budskapet är att strategin har fungerat bra.

Den bidrar till ett gemensamt och samlat arbete. Den utgör en länk mellan nationella ambitioner och lokala förutsättningar och behov. Vi har en god grund att stå på, men vi behöver nu ta ett nytt steg för att öka aktiviteten och engagemanget på alla nivåer. Vi ska värna det som fungerat bra och samtidigt blicka framåt. Det är regeringens starka ambition i det fortsatta ANDT-arbetet.

"Vi står nu i begrepp att peka ut vägen framåt"

NOTERAT

Ladda hem rapporten

■ Lokal samverkan mellan kommun, skola, polis och butiker där man begränsar tillgängligheten av alkohol kan minska konsumtion av alkohol bland unga men effekterna är små.

Och inom flera områden finns det stora kunskapsluckor när det gäller missbruksprevention.

Det visar SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) i sin nya rapport "Att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga". Rapporten publicerades i anslutning till Förebygg.nu och finns att ladda ned via SBU:s hemsida – www.sbu.se.

Foto Colourbox.com

Miss inte!

■ Du vet väl att du också kan ta del av mängder av material från Förebygg.nu på webben?

Allt du behöver göra är att gå in på Forebygg.nu och leta dig vidare till Dokumentation.

Där kan du botanisera bland massor av ytterligare material, som underlag, powerpoint-presentationer och filmer från årets konferens.

REDAKTÖR

Peter Ekvall
peter@pekmedia.se
Tel: 0707-87 77 65

REPORTRAR

Peter Ekvall
Anna Rikner

FORM

Ola Carlson
Form AB

REDIGERING

Attila Hein
ATHE Media

TRYCK

Majornas
Grafiska AB
2015

Det är ingen hemlighet att studentlivet för många är förknippat med en tid av mycket festande och stora mängder alkohol. Starka traditioner gör dessa mönster svåra att bryta. Men det är långt ifrån omöjligt.

Foto Colourbox.com

Möjligt att bryta starka traditioner

I mars i år inleddes ett samarbete mellan IQ och Sveriges förenade studentkårer (SFS) för att skapa en smartare och mer inkluderande alkoholkultur i studentlivet. De ursprungliga nio medverkande kårerna har nu blivit 23 och antalet fortsätter att växa.

– Fler och fler studentkårer vill också börja jobba med de här frågorna och tar spontant initiativ, och vi ser att man börjar inspirera varandra. Och det är viktigt, för om man vill förändra en alkoholkultur måste studenterna själva äga processen, säger Magnus Jägerskog, avgående vd för IQ.

Bakgrunden är IQ:s rapport Studentliv och alkoholkultur som kom 2014 och bygger på en kartläggning av 7 000 studenter inom fyra studentkårer. Denna visade bland annat att åtta av tio studenter anser att alkohol i måttliga mängder fyller en positiv funktion inom studentlivet. Men undersökningen visade också att alkoholen har en exkluderande effekt gentemot de studenter som av olika anledningar väljer att inte dricka.

Insparken, mottagningar, sittningar,

studentpuben och fester i samband med terminsavslutningar är exempel på konkreta tillfällen där man kan rikta insatser och ganska snabbt få en tydlig effekt.

– Ett begrepp som kultur blir lätt abstrakt. Men om man förändrar hur man i vissa sammanhang umgås med alkohol så kommer den konkreta aktiviteten i sig att vara kulturförändrande. Ett tydligt exempel på det här är rökfria krogar där konkreta insatser blir kulturförändrande över tid, säger Magnus Jägerskog.

På Chalmers studentkår har man redan tidigare samarbetat med IQ. Startskottet blev

en serie artiklar i Göteborgs-Posten under våren 2013 som tog upp dryckeskulturen bland studenterna.

– Vi visste redan innan att det fanns ett problem men det har tidigare varit svårt att få det att mynna ut i en åtgärd, och i de fall något gjorts har det framför allt varit

reaktivt, säger Anton Olbers vid Chalmers studentkår.

Chalmers studentkår arbetar aktivt på många olika plan för att förändra alkoholkulturen bland studenterna, dels själva och dels i samarbete med aktörer som IQ.

– Det handlar väldigt mycket om att ha ett studentliv där alkoholen kan finnas med men inte står i fokus, där man fokuserar på måttlighet istället för på nykterhet. Att få bort alkoholen helt skulle vara väldigt svårt, och det är det kanske inte heller någon som vill.

Anton Olbers har redan hunnit märka av ett flertal positiva effekter av arbetet,

inte minst i form av ett ökat engagemang från studenthåll.

– Det är en lång process men vi ser

de insatser vi har gjort så här långt som gnistor som slagit igång något som vi inte ens hade kunnat föreställa oss från början. Och det ser väldigt ljusst ut inför framtiden, säger han. ■

KONFERENSEN

Seminarium:
Studentliv
och Alkoholkultur

”Det är en lång process men vi ser de insatser vi har gjort så här långt som gnistor som slagit igång något som vi inte ens hade kunnat föreställa oss från början.”

Anton Olbers, Chalmers studentkår

FEM FRAMGÅNGSTIPS FRÅN IQ OCH CHALMERS STUDENTKÅR

▶ Studenterna måste själva äga frågan

▶ Fokus ska ligga på måttlighet, inte på nykterhet

▶ Utgå från fakta (enkäter, kartläggningar)

▶ Ta fram styrdokument

▶ Vidta konkreta åtgärder och aktiviteter

Ungefär 30 000 svenska barn och ungdomar har en förälder eller ett syskon som sitter frihetsberövad. För att göra deras vardag så bra som möjligt behövs information och möjlighet att få prata med en utomstående.

Om att ha en förälder i fängelse

Det är oerhört viktigt att barn och unga får åldersadekvat information om vad som har hänt och hur mamma eller pappa eller storebror har det. Barn som inte får information tar själva på sig skulden och även mycket små barn förstår mycket mer än vad vi vuxna tror, säger Line Fuchs på Solrosen Göteborgs Räddningsmission, en verksamhet som ger stöd åt barn och unga med en familjemedlem i fängelse.

För att visa hur det kan bli, berättar hon om en fyraåring som varje vecka åkte och hälsade på pappa i fängelset tillsammans med sin mamma. Men föräldrarna hade sagt att de var på pappans nya jobb.

– Det verkade gå bra. Men så en dag hör mamman en av sonens kompisar fråga "var är din pappa egentligen?". Sonen böjer sig fram och svarar "Han sitter i fängelse, men säg ingenting till mamma för hon tror att han jobbar". Den här lille pojken hade så klart massor av frågor, men han sade inget för han skyddade sin mamma.

Information ger i stället barnen verktyg att hantera situationen på bästa möjliga sätt.

Den som vet hur ens familjemedlem har det som frihetsberövad oroar sig inte

lika mycket och har därför lättare att tänka på framtiden och sitt eget liv.

– Barn behöver veta att föräldern har det bra och vad det är som händer. Det är

KONFERENSEN

Seminarium:

Måste man älska en mamma som har langat knark? Och får man älska en pappa som mördat?

så mycket skam förknipat med det här, så det är viktigt att visa barn och ungdomar att de kan välja sitt eget liv.

Sedan lite drygt tio år har kriminalvården ett uttalat barnperspektiv, där det är viktigt att all kontakt sker utifrån barnets behov. För någon kan det innebära ett samtal i veckan, för andra att man ringer varje kväll och säger god natt.

– Samtidigt behöver många barn bli skyddade från sina föräldrar, så det är en väldigt komplex fråga. Det är därför det är så viktigt att varje gång göra en bedömning utifrån det enskilda barnets bästa.

Line Fuchs understryker också hur viktigt det är att prata om de här frågorna offentligt.

– Det här finns överallt i samhället, på alla nivåer. Därför är det så viktigt att prata om det i skolan, så att barnen och ungdomarna förstår att de inte är ensamma.

"Det här finns överallt i samhället, på alla nivåer."

Line Fuchs

Under seminariet visades den animerade kortfilmen "Räkna dagar räkna år" (2014), där tre barn själva berättar om hur det känns att mamma eller pappa sitter i fängelse. ■

Foto Colourbox.com

Det står en elefant i vardagsrummet, men ingen pratar om den. Så kan det kännas att leva i ett hem där någon dricker för mycket. Men hur ska man egentligen göra för att få ut elefanten? Under en paneldebatt på onsdagseftermiddagen deltog åhörarna med sina egna åsikter digitalt.

Hur får man elefanten att lämna rummet?

Drygt 200 personer röstade via telefon eller surfplatta och svaren diskuterades sedan av panelen. Första frågan var: Om det dyker upp missbruk i familjen, vet ni vart ni ska vända er? Där svarade 77 procent ja.

– Jag tror dock att vi här inte är helt representativa. För många kan det ta ett tag innan man hittar rätt hjälp. Så eftersom vi vet hur vanligt det är, är det viktigt att prata om det och visa var man kan söka hjälp, säger Bo Blåvarg, verksamhetschef Ersta Vändpunkten.

Nästa fråga var: Medberoende är ett nytt påfund – det har gått mode i det och det försvinner snart? Där höll 71 procent inte alls med medan 21 procent höll med till viss del. Efter att ha klarlagt att det var begreppet medberoende som avsågs, diskuterade panelen bland annat att uttrycket kan vara problematiskt eftersom ordet beroende antyder att den

medberoende har del i ansvaret för att den anhörige missbrukar.

– Det är viktigt att inte komma in i det här skuldbeläggandet och eftersom jag arbetar med barn till vuxna som missbrukar använder jag inte begreppet, säger Maria Kero,

chef för studenthälsan Luleå tekniska universitet.

76 procent höll sedan med "till viss del" om att Jag kan påverka mina anhöriga att sluta dricka.

– Det kan hjälpa att ställa krav och de flesta anhöriga, både barn och vuxna, jobbar ständigt med det här, tills man bara inte orkar längre. Men den beroende har ofta svårt att fatta hur andra

upplever det här, en beroendesjukdom har en egen dynamik. Så ofta hjälper det inte, säger Bo Blåvarg.

I panelen deltog även Junis förbundsordförande Mona Örjes

och moderator Mia Sundelin, samordnare på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. ■

KONFERENSEN

Seminarium:

Att ha en elefant i rummet

"Men den beroende har ofta svårt att fatta hur andra upplever det här."

Bo Blåvarg

Från vänster till höger: Maria Kero, Bo Blåvarg, Mona Örjes och Mia Sundelin.

Foto Slim Lidén

Vad tar du med dig

SOFIE E AHLHOLM
SAMORDNARE OCH UTVECKLARE,
NORRTÄLJE

– Jättemånga bra seminarier. Det som var allra bäst för mig som jobbar mycket med tobaksprevention var förstaseminariet om e-cigarett. Även om jag tycker att jag har ganska bra koll på området så fick jag väldigt mycket nya kunskaper om hur det ser ut just nu. Sen är det förstas alltid trevligt att träffa kollegor och prata tankar och idéer med dem.

FREDRIK ROSTRÖM
FOLKHÄLSOSTRATEG,
TOMELILLA

– En ganska seg början med en historisk tillbakablick som inte kändes ett dugg relevant för mig. Men sedan var jag på några föreläsningar som stack ut och var väldigt bra, framför allt föreläsningen om minskade hälsoklyftor och orsaker, och orsakernas orsaker. Det är något som vi håller på med och behöver jobba mer med i Tomelilla, så det upplevde jag som enormt inspirerande på många sätt.

EMMA ERIKSSON OLSSON
FÄLTSEKRETERARE/
DROGSAMORDNARE, SVEDALA

– Jag tar framför allt med mig någon form av respekt för kunskapsläget kring förebyggande arbete. Det finns en bra tyngd i det och området tas på allvar på både nationell och internationell nivå. Det är skönt att få det bekräftat och det betyder mycket för mig i mitt arbete. Jag tyckte särskilt om den inledande förmiddagen med socialdepartementet och inte minst de historiska tillbakablickarna som ramade in det hela på ett väldigt bra sätt.

BJÖRN CLAESSION
ANDT-HANDLÄGGARE/
RESTAURANGINSPEKTÖR, LIDKÖPING

– En väl genomförd konferens. Mening- en med en konferens är ju att man ska få med sig lite matnyttigt hem till vardagen och det fick jag verkligen. Jag har hållit på med de här frågorna i hela mitt liv och tycker det är kul att se en utveckling och att folk tycker att det är intressant. Det är särskilt roligt att se unga människor komma in, och att få möjlighet att dela med sig av sin egen erfarenhet och dessutom ta till sig lite nya saker.

ANNMARIE WESLEY
UTREDARE, FOLKHÄLSO-
MYNDIGHETEN, STOCKHOLM

– Att det var spännande att få träffa och nätverka med alla människor som är verk- samma inom området. Föredragen om nya droger och krypterade nätverk var väldigt spännande, och skrämmande, och väcker många tankar kring hur man ska kunna förebygga så att barn och ungdomar håller sig därifrån. Dessutom tar jag med mig frågan om genus och normer för att se hur vi kan arbeta mer aktivt med det utifrån vårt perspektiv.

SIMON SCHÖNBECK
UNF,
BÅSTAD

– Man får mycket energi i sitt eget en- gagemang, och mycket idéer och motiva- tion, av att se så många personer engagera sig i den här frågan. Det ger massor av inspiration att se och höra hur olika perso- ner jobbar med det förebyggande arbetet, och vilka verktyg och metoder de använ- der sig av. Och så är det förstas också ett mycket bra och trevligt sätt att skapa nya kontakter.

från konferensen?

Foto Sofia Sabel

MARIA EMILSSON IOGT-NTO:S JUNIORFÖRBUND, GÖTEBORG

- Den väldigt positiva stämning det blir när så här många människor med en och samma grundinställning till vad vi vill åstadkomma samlas på ett och samma ställe. Att jobba med förebyggande arbete kan ju kännas himla hopplöst ibland och då funkar det här som en sån otrolig energigivare. Passet om ANDT, genus och normer var ett av de bästa pass jag varit på. Det lyfte mycket kring hur samhällsnormer, bland annat kopplat till kön, påverkar vår marknadsföring av alkohol, tobak och andra droger och på vilket sätt vi kan vara medvetna om och dra nytta av det för att få fram det vi vill i vårt förebyggande arbete.

Alvas lilla ängel

■ En liten ängel blev årets gåva till föreläsarna.

Alvas ängel är framtagen av Alva, som diagnostiserades med cancer år 2010. Efter hennes död år 2012 har familjen fortsatt att tillverka änglarna och med hjälp av dem samla in pengar till Barncancerfonden, som genom forskning fortsätter kampen mot cancer.

Alva valde själv hur änglarna skulle se ut och vilka färger de skulle finnas i.

Strulande nätverk

■ Att sätta sin tillit till ett fungerande nätverk kan ibland vara problematiskt.

Under onsdagen arbetades det febrilt med att få ordning på tekniken inför eftermiddagens interaktiva seminarium med omröstning via telefoner och surfplattor.

Efter att ha tillfälligtvis tagit bort en brandvägg lyckades en del deltagare koppla upp sig via wifin precis i tid – övriga surfade i stället via sin vanliga uppkoppling.

Över 200 personer deltog i omröstningen, så det får man ändå räkna det som en framgång för tekniken.

Ännu fler utställare

■ Minglande deltagare upptäckte snart att årets Förebygg växt med en extra korridor.

Vid den stora mingelytan ovanför trappan från entrén hölls de stora dörrarna in till korridoren längst in i hörnet för första gången öppna och gav plats åt ännu fler utställare, samt gav tillgång till flera arbetsrum och inte minst några extra toaletter.

Konferensen bjöd på många möjligheter att knyta nya kontakter och bolla tankar och idéer inom det förebyggande området.

Helnykter humorist. Från Drakens scen levererade Karin Adelsköld humor med en allvarlig underton när hon pratade om sin relation till alkohol.

Populär. Linnéa Manzanares lockade fram kreativiteten med sin workshop "Sätt bra idéer på kartan".

I vår är det 60 år sedan den första filmen premiärvisades på anrika Draken. Platserna i biosalongen fylldes snabbt upp under Förebygg.nu.

Stämningen var på topp under galakvällen som inleddes med mingel i foajén.

Festligt värre. Onsdagskvällens galamiddag bjöd på såväl prisutdelning som musikunderhållning.

Vill se mer fokus på folkhälso-perspektiv

De globala narkotikaproblemen fortsätter att öka, på många håll dramatiskt. För att minska dessa krävs ett mycket starkare folkhälso-perspektiv.

Och det är den stora knäckfrågan inom området just nu, enligt Maria Renström som sedan två år tillbaka arbetar med narkotikafrågan för Världshälsoorganisationen (WHO).

På begäran av en majoritet av medlemsländerna kommer FN:s generalförsamling under 2016 att ta upp frågan om narkotikakonventionerna, som inbegriper såväl narkotika som kontrollerade läkemedel.

Och trycket på ett starkare folkhälso-perspektiv är stort.

– Ingen ifrågasätter konventionerna i sig men många anser att den strategi och den plan som antagits inte räcker om man vill uppfylla målen, säger Maria Renström.

Bristen på faktaunderlag är stort i de delar av världen där man saknar en utbyggd hälso- och sjukvård.

Men enligt WHO:s beräkningar förekommer årligen cirka 429 000 narkotikarelaterade dödsfall världen över. Störst är problemen i länderna i Latinamerika där antalet dödsfall till följd av missbruksberoende ligger skyhögt över övriga världen.

Ett annat problemområde som kommer att tas upp rör tillgången till mediciner. Huvudsyftet med FN:s narkotikakonventioner är att tillgodose alla människors rätt till läkemedel i medicinskt syfte, utan att dessa ska komma ut på den illegala marknaden.

– 80 procent av världens befolkning har liten eller ingen tillgång till det vi tycker är självklart, som till exempel smärtstillande mediciner eller vård i livets slutskede. ■

Bollkontroll. CAN:s tävling lockade som vanligt en mängd deltagare och konkurrensen var stenhård. Som vinnare stod till slut Elvin Jakus från Bromölla (onsdag) och Tony Bohman från Västerbotten (torsdag).

Det blev Nina Gual vid polisen som kammade hem titeln som Årets förebyggare vid Förebygg.nu 2015.

Nina Gual är Årets förebyggare

Nina Gual har i flera år arbetat med ANDT-frågor inom Polismyndigheten. I våras lämnade hon sin tjänst som samordnare av Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (Smadit) för en stabstjänst inom Polisen Region Stockholm där hon nu fortsätter arbeta med ANDT-frågor inom alla områden på regionnivå.

Grattis till priset. Vad betyder det för dig?

– Det är ett kvitto på att det sätt som jag och mina kollegor har börjat jobba på uppskattas och är rätt väg att gå. Jag tror att en framgångsfaktor är just att vi har fått ta med oss verkligheten in i administrativa forum.

Juryn skriver i sin nomineringstext att Nina Gual med engagemang, envishet och uthållighet har "lyft ANDT-frågorna inom Polismyndigheten på såväl operativ som strategisk nivå. Nina har en förmåga att se hur polisens arbete kan ha betydelse för upptäckt av, och stöd till, barn i familjer med missbruk och deras föräldrar. Hon bidrar till att Polismyndigheten gör verklighet av ordet "barnperspektiv" i sitt konkreta arbete. Hon är dessutom

en uppskattad samarbetspart för andra myndigheter och aktörer som arbetar med såväl förebyggande som behandlande ANDT-frågor och har en förmåga att tolka olika myndigheters roller och öka förståelsen dessa emellan".

Nina Gual är övertygad om att samverkan mellan polis och andra aktörer är en nyckel till framgång när det gäller att fånga upp människor i ett många gånger dolt missbruk.

– Som poliser möter vi individer som vården, socialtjänsten och andra aldrig ser, för de här personerna kommer inte frivilligt till dem. Det finns saker

som de här aktörerna kan göra som inte vi kan göra, men vi är där och ser dem. Och det vi försöker göra är att sammanföra dem med varandra på ett tidigare stadium.

Ofta har dessa personer också barn. Barn som ingen ser och vars röster ingen hör. Att ge dessa barn en röst är den främsta drivkraften för Nina Gual och hennes kollegor.

– Omkring 400 000 barn i Sverige växer upp i missbruk just nu. Det är en hisklig siffra som gör att man får lite ont i själen. När vi har varit ute och föreläst

"Det är ett kvitto på att det sätt som jag och mina kollegor har börjat jobba på uppskattas och är rätt väg att gå."

Nina Gual

Nina Gual.

Foto Per-Olof Svensson

Pristagarna från Skellefteå.

Foto Per-Olof Svensson

har vi också märkt att det finns en väldigt hög igenkänning i det här. Varenda gång kan man se hur det är några personer som sjunker ner i stolarna när vi börjar prata om det här och vi inser att här sitter ju personer som också var sådana barn.

Nina Gual har en känsla av att många chefer och höga beslutsfattare saknar egna erfarenheter av hur det kan se ut i en kvart eller hemma hos en riktigt sjuk människa, och att detta påverkar deras beslut.

– När vi kan berätta om hur det faktiskt är eller hur de här barnen har det så griper det tag och blir äkta. Den känslan tror jag att vi kan förmedla, och då blir det värt att investera och värt att skapa strukturer. Det tror jag är vår styrka, säger Nina Gual. ■

ALLA VINNARNA

- ▶ Årets förebyggande kommun **Skellefteå**
- ▶ Årets förebyggande insats **ANDT på schemat**
- ▶ Årets ideella organisation **KSAN**

KSAN.

- ▶ Årets förebyggare **Nina Gual, Stockholm** (utsedd genom SMS-röstning).
- ▶ Diplom till **Anders Eriksson, Vallentuna** och **Petra Isaks-son, Norrköping**.

- ▶ Detta är femte året som CAN:s pris för förebyggande arbete delas ut. Nomineringsperioden har pågått 17 augusti–30 september 2015. En jury bestående av representanter från CAN, IQ, Länsstyrelsen i Västra Götaland, SLAN och Norrtälje kommun har utsett kandidater och vinnare bland de nominerade.

Bättre kunskaper, tydligare struktur och ett bättre utnyttjande av befintliga resurser. Det är några av punkterna i projektet ILFA som ska förbättra kommunernas ANDT-arbete.

Mia Sundelin.

Foto Slim Lidén

Målet nu är bättre utnyttjande av befintliga resurser

Det har nu gått ett år sedan det fyraåriga samarbetsprojektet ILFA (Indikatorbaserat lokalt förebyggande arbete) inleddes mellan CAN och nio kommuner i Kalmar län. Och så här långt är erfarenheterna positiva.

– Framförallt får vi nu tillgång till mycket bättre och mer kompletta siffror, även för den vuxna befolkningen. Där har jag känt att det funnits en brist många gånger när man jobbar som samordnare, säger Kjell Lindberg, drog-samordnare i Kalmar kommun.

I ILFA-modellen ingår behovsinventering och kartläggning av de lokala förutsättningarna för att kunna bedriva och sätta in effektiva preventionsinsatser. En viktig del är också att föra in de nationellt framtagna indikatorerna på lokal och regional nivå.

– Det viktiga är ju att hela tiden kunna utgå ifrån vad problemet är och se vad man kan göra åt det. Att vi nu får den experthjälpen är jättebra. Att CAN regelbundet träffar styrgrupperna i kommunerna fungerar ju också

som en påtryckning på cheferna ute i de olika kommunerna att ta frågan på allvar, säger han.

Under projektiden är det CAN som samlar

in och analyserar det statistiska underlaget. På sikt är tanken att kommunerna själva ska kunna göra detta eller ha upparbetat kontakter med regionala kunskapskällor som kan hjälpa till i det långsiktiga arbetet.

KONFERENSEN
Seminarium:
ILFA

– Den här typen av kunskap måste finnas tillgänglig för alla så att arbetet inte bara hänger på några få eldsjälares kunskaper. För vad händer då när de slutar och blir headhuntade till grannkommunen eller går i pension? undrar Mia Sundelin vid CAN.

Hon ser kunskapen om hur man tar fram och analyserar data som en av de viktigaste delarna för kommunen. Och att man använder den stora mängd statistik som faktiskt finns till att arbeta proaktivt istället för att som många gånger

bara konstatera hur det ser ut. Det ger också möjlighet att målgruppsanpassa och skraddarsy insatser.

– Om det till exempel skulle vara så att det är kvinnor mellan 18 och 25 år som dricker alldeles för mycket så är det kanske där

vi ska sätta in resurser istället för att lägga allt på 13-åringarna. För våra ungdomar sköter sig väldigt bra, det ser vi i skolundersökningar från år till år, säger hon.

Växande insikt om spelberoende

Hundratusentals svenskar är spelberoende, men trots det bedrivs både förebyggande och behandlande arbete ofta lite vid sidan av.

Från och med 2017 kan spel bli inskrivet i socialtjänstlagen, vilket skulle ge tydligare riktlinjer för kommuner och landsting.

– Det pratas alldeles för lite om spelberoende och det här skulle vara ett sätt att tvinga fram en tydligare ansvarsfördelning. I dag finns inget samarbete alls mellan kommuner och landsting när det gäller spel. Men med tydligt ansvar kan vi göra väldigt mycket, även om det naturligtvis även handlar om resurser, säger Jessika Svensson, utredare på Folkhälsomyndigheten, som arbetat med spelberoende i nio år.

Förslaget är för tillfället ute på remiss och gäller endast legala spel om pengar – dataspel och illegala spel står än så länge utanför diskussionen.

– Men det innebär inte att vi inte måste arbeta med alla former av spelberoende. Det är viktigt att sätta in åtgärder så tidigt som möjligt och att arbeta övergripande.

Enligt en ännu inte publicerad undersökning jobbar 80 procent av Sveriges kommuner överhuvudtaget inte med förebyggande åtgärder för spelberoende.

– Det positiva är att kommunerna är medvetna om att det behövs mer kunskap och många visar att de vill. Eftersom så lite gjorts finns det enorma möjligheter och spelberoende svarar bra på förebyggande åtgärder.

VÄLKOMMEN till konferensen
som fortsätter att sprida kunskap och reflektion
kring det ANDT-förebyggande arbetet!

Förebygg.nu

15-16 november 2017

Folkets Hus, Göteborg

C.A.N

Bästa hälsningar

Arrangörgruppen för Förebygg.nu 2017

CERA GÖTEBORGS
UNIVERSITET

**Drogförebyggarna
Västra Götaland**

